

Devre : X
İçtima : F.

S. SAYISI : 4

Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu Kanununa ek kanun lâiyhası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/1)

T. C.
Başvekâlet
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 71-2776

26 . V . 1954

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

İşletmeler Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 17 . V . 1954 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan 5591 sayılı Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu Kanununa ek kanun lâiyhasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil
A. Menderes

ESBABI MUCİBE LÂİYHASI

Memleketin zirai kalkınmasında çok mühim rol oynayan ve bugün yedekleriyle birlikte tamamen yabancı memleketlerden ve çok değişen tiplerden olmak üzere ithal edilmek suretiyle her sene milyonlarca dövizi memleket dışına akıtan traktör ve yedeklerinin mahallî şartlarına en uygun bir tip ve evsafa memleket hahilinde yapılabilmesi üzerinde bir müddetten beri plânlı bir şekilde çalışılmış ve böylece memlekette mevcut bâzı tesislerden de istifade edilmek suretiyle Türkiye'de bir traktör sanayii kurulmasının imkân dâhilinden olduğu anlaşılmıştır.

Bu itibarla traktör sanayii ile meşgul olmak üzere Türkiye'de kurulacak Anonim şirketlerin faaliyete geçmeleri halinde Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumuna ait Motör Fabrikasının iştirak payı karşılığı olarak kısmen veya tamamen bu şirketlere devredilebilmesini veya kısmen veya tamamen kiraya verilebilmesini sağlamak amacı ile işbu kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Tasarının birinci maddesinde devrin ne şekilde yapılacağı yazılıdır.

İkinci madde birinci maddede yazılı fabrikanın ve bununla alâkalı tesislerin devir veya satışına esas olacak kıymetlerinin kimler tarafından tâyin edileceğini göstermek için kaleme alınmıştır.

Üçüncü madde, fabrika ve tesislerin ikinci madde gereğince tesbit ve takdir olunacak değerleri ile iktisap bedeli arasındaki farkın devir veya satışın tahakkuk eylemesi halinde bu farkın kurumun ödenmiş sermayesine ilâve olunacağı hususlarını tesbit etmiştir.

Kanunun 4 ve 5 nci maddelerinde, kanunun neşri tarihinde yürürlüğe gireceği ve İcra Vekilleri Heyeti tarafından yürütüleceği tesbit edilmiştir.

Geçici madde : Motör Fabrikasında ve bu fabrika ile ilgili tesislerde kısmen veya tamamen imal edilmek üzere başta Millî Müdafaa Vekâleti olmak üzere bâzı yerlerden siparişler alınmıştır. Bu fabrika ve tesislerin kurulacak şirkete devri bahis konusu olunca buralarda yapılması lâzımgelen imalâtın ya Kurumun başka fabrikalarına nakli veya dışardan temini ve Motör Fabrikası ve tesislere yeniden uzun vâdeli işler verilmiyerek devir zamanına kadar fabrika ve tesislerin ve personel kadrosunun kısa vâdeli bâzı işlerle meşgul edilerek muhaffazası zarureti hâsıl olmuştur. Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu bu sebeplerden dolayı mevzuun memleket çapındaki büyük ehemmiyeti yanında cüzi denilebilecek bâzı zararlara mâruz kaldığı gibi almış olduğu taahhütleri zamanında

yerine getirememekten mütevellit zarar ve ziyan taleplerine mâruz kalmak ihtimali ile de karşılaşmıştır.

Memleketimizin iktisadi icaplarına uygun olarak alınan bu kararların geciktirilmeden tatbik edilmesi emeliyle ittihaz edilen tedbirlerden doğan Kurum zarar ve ziyanlarının Kurumun kâr ve zarar hesabına alınacağı tabiidir. Ancak hiç olmazsa Devlet daireleriyle İktisadi Devlet Teşekkül ve müesseselerinin Motör Fabrikası ve tesisleriyle alâkalı olarak verdikleri siparişlerin gecikmesinden dolayı Kurumdan zarar ve ziyan istememeleri muvafık görülmüş ve geçici madde bu maksatla konulmuştur.

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Esas No. 1/1

Karar Nö. 3

26 . V . 1954

Yüksek Reislîğe

5591 sayılı Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu Kanununa ek olarak İşletmeler Vekâletince hazırlanıp Başvekâletin 26 . V . 1954 tarih ve 71-2776 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası Encümenimize havale edilmiş olmakla İşletmeler Vekili Fethi Çelikbaş hazır olduğu halde tetkik ve müzakere edildi.

Lâyiha, memleketin zirai kalkınmasında çok mühim rol oynayan ve bugün yedekleriyle birlikte tamamen cenebi memleketlerden ve çok değişik tiplerde olmak üzere ithal edilen ve her sene milyonlarca dövizini memleket dışına akıtan traktör ve yedeklerinin mahallî şartlarımıza en uygun bir tip ve evsafa memleket dâhilinde yapılabilmesi ve memlekette mevcut bâzı tesislerden de istifade edilmek suretiyle bir traktör sanayi kurulması ve bu müesseseye Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumuna ait motör fabrikasının iştirak payı karşılığı olarak kısmen veya tamamen devredilebilmesini veya kiraya verilebilmesini temin maksadıyla hazırlanmış olduğu verilen izahat ve esbabı mucibenin tetkikından anlaşılmıştır.

Yukarıda arz edilen esbabı mucibe Encümenimizce de yerinde görülerek maddelerin müza-

keresine geçmiş ve lâyihamın bütün maddelerini aynen kabul etmiştir.

Müstaceliyetle görüşülmesi temennisi ile Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reislîğe sunulur.

Reis	Reis V.
Bursa	Balıkesir
K. Yılmaz	H. İmre
Mazbata Muharriri	
İstanbul	Afyon K.
H. Hüsman	A. Demirci
Afyon K.	Antalya
M. A. Ülgen	K. Akmanlar
Antalya	Balıkesir
A. Tokuş	M. H. Timurtaş
Balıkesir	Gaziantep
S. Yırcalı	E. Cenani
Giresun	İzmir
A. Tüfekcioğlu	B. Bilgin
Kırklareli	Muşla
Ş. Bakay	A. Sarıoğlu
Ordu	Seyhan
R. Aksoy	S. Barı
Seyhan	Tekirdağ
N. İ. Tolon	İ. H. Akyüz

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

5591 sayılı Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu Kanununa ek kanun lâiyhası

MADDE 1. — Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumuna ait Motör Fabrikasının ve bu fabrika ile ilgili tesislerin traktör sanayii ile meşgul olmak üzere Türkiye’de kurulacak Anonim Şirketlere, İşletmeler Vekâletinin teklifi ve İcra Vekilleri Heyetinin kararı ile kısmen veya tamamen kiralanması veya satılması veyahut kurumun iştirak payı karşılığı olarak devri caizdir.

MADDE 2. — Birinci maddede yazılı fabrikanın ve bununla ilgili tesislerin devir veya satışa esas olacağı kıymeti, Maliye ve İşletmeler vekâletlerinin ve Başvekâlet Umumi Murakabe Heyetinin seçecekleri birer temsilcinin iştirak edeceği bir heyet tarafından tesbit ve takdir olunur.

MADDE 3. — İkinci madde gereğince tesbit ve takdir olunacak değerle devredilecek veya satılacak fabrika ve tesislerin iktisap bedeli ile bu değerleri arasındaki fark devir veya satışın tahakkuk eylemesi halinde kurumun ödenmiş sermayesine ilâve olunur. Bu farktan alınan her türlü vergi, resim ve harclar da bütçeye irat ve masraf kaydı suretiyle kurumun ödenmiş sermayesine ilâve edilir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Kurumun, Devlet daire, teşekkül ve müesseselerine karşı olan ve birinci maddedeki fabrika ve tesislerle ilgili bulunan taahhütlerini kısmen veya tamamen veyahut zamanında yerine getirilmemesi, bu fabrika ve tesislerin kiralanmasından, satılmasından veya devrinden veyahut bu maksatlara mâtuf hazırlık tedbirlerinden tevellüt ederse Kurum zarar ve ziyan ile ilzam edilemez.

MADDE 4. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 5. — Bu kanunu İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

Başvekil
A. Menderes

Devlet Vekili
M. Sarol

Devlet Vekili ve
Başvekil Yardımcısı

F. R. Zorlu

Devlet Vekili

O. Kapani

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

5591 sayılı Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu Kanununa ek kanun lâiyhası

MADDE 1. — Lâiyhanın 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Lâiyhanın 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Lâiyhanın 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Lâiyhanın geçici birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Lâiyhanın 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Lâiyhanın 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

B. E.

Adliye Vekili <i>O. Ş. Çiçekdağ</i>	Millî Müdafaa Vekili <i>E. Menderes</i>
Dahiliye Vekili <i>N. Gedik</i>	Hariciye Vekili <i>F. Köprülü</i>
Maliye Vekili <i>H. Polatkan</i>	Maarif Vekili <i>C. Yardımcı</i>
Nafia Vekili <i>K. Zeytinoglu</i>	İktisat ve Ticaret Vekili <i>S. Yırcalı</i>
Sih. ve İç. Mv. Vekili <i>Dr. B. Uz</i>	G. ve İnhisarlar Vekili <i>E. Kalafat</i>
Ziraat Vekili <i>N. Ökmen</i>	Münakalât Vekili <i>M. Çavuşoglu</i>
Çalışma Vekili <i>H. Erkmen</i>	İşletmeler Vekili <i>F. Çelikbaş</i>